

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (veľká komora)

zo 17. júla 2014*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania — Voľný pohyb osôb — Prístup k advokátskemu povolaniu — Možnosť zamietnuť registráciu v zozname advokátskej komory štátnym príslušníkom členského štátu, ktorí získali odbornú kvalifikáciu advokáta v inom členskom štáte — Zneužitie práva“

V spojených veciach C-58/13 a C-59/13,

ktorých predmetom sú návrhy na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podané rozhodnutiami Consiglio Nazionale Forense (Taliansko) z 29. septembra 2012 a doručené Súdnemu dvoru 4. februára 2013, ktoré súvisia s konaniami:

Angelo Alberto Torresi (C-58/13),

Pierfrancesco Torresi (C-59/13)

proti

Consiglio dell'Ordine degli Avvocati di Macerata,

SÚDNY DVOR (veľká komora),

v zložení: predseda V. Skouris, podpredseda K. Lenaerts, predsedovia komôr R. Silva de Lapuerta, M. Ilešič, L. Bay Larsen (spravodajca), E. Juhász a M. Safjan, sudcovia A. Rosas, D. Šváby, M. Berger, S. Rodin, F. Biltgen a K. Jürimäe,

generálny advokát: N. Wahl,

tajomník: A. Impellizzeri, referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 11. februára 2014,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- A. A. Torresi a P. Torresi, v zastúpení: C. Torresi, avvocato
- talianska vláda, v zastúpení: G. Palmieri, splnomocnená zástupkyňa, za právnej pomoci S. Fiorentino, avvocato dello Stato,
- španielska vláda, v zastúpení: A. Rubio González a S. Centeno Huerta, splnomocnení zástupcovia,
- rakúska vláda, v zastúpení: A. Posch, splnomocnený zástupca,

* Jazyk konania: taliančina.

- poľská vláda, v zastúpení: B. Majczyna, splnomocnený zástupca,
- rumunská vláda, v zastúpení: R.-H. Radu, R.-I. Hatieganu a A.-L. Crişan, splnomocnení zástupcovia,
- Európsky parlament, v zastúpení: M. Gómez-Leal a L. Visaggio, splnomocnení zástupcovia,
- Rada Európskej únie, v zastúpení: A. Vitro a P. Mahnič Bruni, splnomocnení zástupcovia,
- Európska komisia, v zastúpení: E. Montaguti a H. Støvlbæk, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 10. apríla 2014,

vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrhy na začatie prejudiciálneho konania sa týkajú výkladu a platnosti článku 3 smernice Európskeho parlamentu a Rady 98/5/ES zo 16. februára 1998 o uľahčení trvalého výkonu právnického povolania v inom členskom štáte ako v tom, kde bola získaná kvalifikácia (Ú. v. ES L 77, s. 36; Mim. vyd. 06/003, s. 83).
- 2 Tieto návrhy boli predložené v rámci dvoch sporov, a to medzi Angelom Albertom Torresim a Consiglio dell'Ordine degli Avvocati di Macerata (Rada advokátskej komory v Macerate, ďalej len „rada komory v Macerate“) a medzi Pierfrancescom Torresim a touto radou komory v Macerate, týkajúcich sa zamietnutia rady komory vyhovieť žiadostiam týchto osôb o registráciu v osobitnej časti zoznamu advokátov.

Právny rámec

Právo Únie

- 3 Odôvodnenie 6 smernice 98/5 znie takto:

„keďže takýto prístup je na úrovni spoločenstva oprávnený aj preto, lebo iba niekoľko členských štátov na svojom území povoľuje činnosť právnikov z iných členských štátov, ktorí na základe profesijného titulu domovskej krajiny vykonávajú inú činnosť, ako je poskytovanie služieb; keďže aj v členských štátoch, kde táto možnosť existuje, sa praktické detaily, ako napríklad oblasť pôsobnosti a povinnosť zaregistrovať sa na príslušnom orgáne, značne odlišujú; keďže táto rôznorodosť vedie ku skreslovaniu faktov a narušeniu hospodárskej súťaže medzi právnikmi z rôznych členských štátov a je prekážkou voľného pohybu; keďže iba smernica, ktorá stanoví pravidlá na vykonávanie činnosti v tejto profesii iným spôsobom ako poskytovaním služieb právnikmi, ktorí vykonávajú povolanie na základe profesijného titulu domovskej krajiny, môže vyriešiť tieto ťažkosti a poskytnúť rovnaké možnosti právnikom aj užívateľom právnych služieb vo všetkých členských štátoch“.

- 4 Podľa článku 1 ods. 1 uvedenej smernice má táto smernica uľahčiť trvalé vykonávanie právnického povolania ako samostatnej zárobkovej činnosti alebo v platenom pracovnoprávnom vzťahu v členskom štáte inom, ako je ten, v ktorom bola získaná odborná kvalifikácia.

- 5 Článok 2 smernice 98/5 s názvom „Právo vykonávať činnosť na základe profesijného titulu domovskej krajiny“ vo svojom prvom odseku stanovuje:

„Každý právnik je oprávnený trvale vykonávať na základe profesijného titulu domovskej krajiny v ktoromkoľvek členskom štáte činnosti uvedené v článku 5.“

- 6 Článok 3 tejto smernice s názvom „Registrácia na príslušnom orgáne“ vo svojom odseku 1 a 2 stanovuje:

„1. Právnik, ktorý chce vykonávať činnosť v inom členskom štáte ako je ten, v ktorom nadobudol svoju profesijnú kvalifikáciu, sa zaregistruje na príslušnom orgáne v danom štáte.

2. Príslušný orgán v hostiteľskom členskom štáte zaregistruje právnika po predložení osvedčenia, ktoré potvrdzuje jeho registráciu na príslušnom orgáne v jeho domovskom členskom štáte. Orgán môže vyžadovať, aby tento doklad nebol starší ako tri mesiace, ak je predložený príslušným orgánom domovského členského štátu. Orgán o registrácii informuje príslušný orgán v domovskom členskom štáte.“

Talianske právo

- 7 Talianska republika prebrala smernicu 98/5 do vnútroštátneho práva legislatívnym dekrétom č. 96 z 2. februára 2001 (riadna príloha GURI č. 79 zo 4. apríla 2001, ďalej len „legislatívny dekrét č. 96/2001“). Článok 6 tohto legislatívneho dekrétu, nazvaný „Registrácia“, znie:

„1. Štátni príslušníci členských štátov, ktorí majú jeden z titulov uvedený v článku 2 a chcú trvalo vykonávať v Taliansku povolanie advokáta, musia v obvode svojho trvalého bydliska alebo miesta podnikania požiadať o registráciu v osobitnej časti zoznamu, pod podmienkou dodržania právnych predpisov týkajúcich sa povinností v oblasti sociálneho zabezpečenia.

2. Podmienkou registrácie v osobitnej časti zoznamu je vykonanie registrácie žiadateľa na príslušnom profesijnom orgáne v krajine pôvodu.

3. K žiadosti o registráciu musia byť priložené tieto doklady:

- a) doklad preukazujúci štátnu príslušnosť členského štátu Európskej únie alebo osvedčenie o takomto doklade;
- b) doklad o bydlisku alebo osvedčenie o takomto doklade, alebo osvedčenie žiadateľa o mieste podnikania;
- c) doklad o registrácii na profesijnom orgáne domovského členského štátu, ktorý nie je starší ako tri mesiace odo dňa podania, alebo osvedčenie o takomto doklade.

...

6. Rada komory v lehote tridsať dní odo dňa podania žiadosti alebo jej doplnenia, po tom, ako overí splnenie požadovaných podmienok a ak tomu nebránia dôvody nezlučiteľnosti, nariadi registráciu v osobitnej časti zoznamu a upovedomí o tom príslušné orgány domovského členského štátu.

7. O zamietnutí žiadosti možno rozhodnúť len po vypočutí dotknutej osoby. Rozhodnutie musí byť odôvodnené a dotknutá osoba spolu s prokurátorom Republiky musia byť s jeho plným znením oboznámení v lehote pätnásť dní...

8. Ak rada komory nevydala rozhodnutie o žiadosti v lehote stanovenej v odseku 6, má dotknutá osoba možnosť do desiatich dní po uplynutí uvedenej lehoty podať žalobu na Consiglio Nazionale Forense [Národná rada advokátskej komory], ktorá rozhodne o žiadosti vo veci samej.

9. Registráciou v osobitnej časti zoznamu získa usadený advokát právo voliť, ale nie právo byť volený.

...“

- 8 Podľa kráľovského zákonného dekrétu č. 1578 z 27. novembra 1933, po doplneniach zmeneného na zákon č. 36 z roku 1934, v znení neskorších zmien a doplnení (*Gazzetta Ufficiale* č. 24 z 30. januára 1934), možno každé rozhodnutie Consiglio Nazionale Forense napadnúť z dôvodu zákonnosti opravným prostriedkom, o ktorom rozhodujú spojené komory Corte suprema di cassazione (Najvyšší kasačný súd).

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

- 9 Po získaní vysokoškolského diplomu v odbore právo v Taliansku získali Angelo Alberto Torresi a Pierfrancesco Torresi vysokoškolský diplom v odbore právo v Španielsku a boli 1. decembra 2011 zaregistrovaní ako advokáti do zoznamu Ilustre Colegio de Abogados de Santa Cruz de Tenerife (Advokátska komora v Santa Cruz de Tenerife, Španielsko).
- 10 Dňa 17. marca 2012 páni Torresiovci podali na základe článku 6 legislatívneho dekrétu č. 96/2001 na radu komory v Macerate žiadosť o registráciu v osobitnej časti zoznamu advokátov týkajúcej sa advokátov, ktorí získali odborný titul v inom členskom štáte ako v Talianskej republike a sú v Talianskej republike usadení (ďalej len „usadení euroadvokáti“).
- 11 Rada komory v Macerate sa v lehote tridsať dní stanovenej v článku 6 ods. 6 legislatívneho dekrétu č. 96/2001 k žiadostiam o registráciu nevyjadрила.
- 12 Páni Torresiovci preto podali na Consiglio Nazionale Forense 19. a 20. apríla 2012 žaloby na účely rozhodnutia o ich žiadostiach o registráciu. Na podporu svojich žalôb uvádzajú, že požadované registrácie sú podmienené iba jednou podmienkou, ktorú vyžaduje platná právna úprava, a to predložením „dokladu o registrácii na príslušnom orgáne domovského členského štátu“, ktorým je v prejednávanej veci Španielske kráľovstvo.
- 13 Consiglio Nazionale Forense sa však domnieva, že prípad, keď sa osoba, ktorá sa po získaní vysokoškolského vzdelania v odbore právo v jednom členskom štáte presunie do iného členského štátu s cieľom získať advokátsky titul, a následne sa okamžite vráti do prvého členského štátu s cieľom vykonávať v ňom odbornú činnosť, je zrejme v rozpore s cieľmi smernice 98/5 a môže predstavovať zneužitie práva.
- 14 Consiglio Nazionale Forense na základe pochybností, pokiaľ ide o výklad a platnosť článku 3 smernice 98/5, a po tom, ako pripomenul, že bol Súdny dvor vyhlásený za príslušného podať návrh na začatie prejudiciálneho konania (rozsudok Gebhard, C-55/94, EU:C:1995:411), rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Má sa článok 3 [smernice 98/5] s ohľadom na všeobecnú zásadu zákazu zneužitia práva a článok 4 ods. 2 ZEÚ týkajúci sa rešpektovania národných identít vykladať v tom zmysle, že ukladá vnútroštátnym správny orgánom povinnosť registrácie talianskych občanov, ktorí zneužívajú právo Únie, v zozname usadených euroadvokátov a bráni vnútroštátnej praxi, ktorá týmto orgánom umožňuje zamietnuť žiadosti o registráciu v zozname usadených euroadvokátov v prípade, ak na základe objektívnych skutočností možno predpokladať, že došlo k zneužitiu práva Únie, bez toho, aby

bolo dotknuté jednak dodržiavanie zásady proporcionality a zákazu diskriminácie, jednak právo žiadateľa podniknúť právne kroky v súvislosti s prípadným porušením práva usadiť sa, t. j. právo na súdne preskúmanie rozhodnutia správneho orgánu?

2. Treba v prípade zápornej odpovede [na prvú otázku] považovať takto vykladaný článok 3 [smernice 98/5] za neplatný s ohľadom na článok 4 ods. 2 ZEÚ v rozsahu, v akom umožňuje obchádzanie právnych predpisov členského štátu, ktorý podmieňuje prístup k povolaniu advokáta vykonaním štátnej skúšky, pričom táto povinnosť je stanovená ústavou tohto členského štátu a predstavuje jednu zo základných zásad ochrany užívateľov odborných služieb a riadneho výkonu spravodlivosti?“

O prejudiciálnych otázkach

O právomoci Súdneho dvora

- 15 Páni Torresiovci na úvod najmä tvrdia, že Consiglio Nazionale Forense nie je súdnym orgánom, a preto nemá právo predložiť návrhy na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ. Tento orgán totiž vykonáva súdne funkcie, iba keď koná v disciplinárnej oblasti, a nie keď vykonáva správu zoznamu advokátov, čo je oblasť, v ktorej zastáva čisto administratívnu funkciu. Keď je naň teda podaná žaloba podľa článku 6 ods. 8 legislatívneho dekrétu č. 96/2001, má rozhodnúť o zápise ako administratívny orgán hierarchicky vyššie postavený ako rada miestnej komory, ktorá nerozhodla v lehote stanovenej v odseku 6 tohto článku.
- 16 Páni Torresiovci s odkazom na rozsudok Wilson (C-506/04, EU:C:2006:587) rovnako tvrdia, že Consiglio Nazionale Forense nespĺňa podmienku nestrannosti, keďže jej členmi sú advokáti volení každou radou miestnej komory, vrátane rady komory, ktorá je účastníkom konania v spore vo veci samej. Preto existuje riziko, že riešenie sporu, o ktorom má rozhodnúť, bude ovplyvnené praktickým záujmom, akým je záujem obmedziť registrácie, skôr ako uplatnením právnych predpisov.
- 17 V tejto súvislosti je potrebné pripomenúť, že z ustálenej judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že pri posudzovaní, či má vnútroštátny orgán povahu „súdneho orgánu“ v zmysle článku 267 ZFEÚ, Súdny dvor berie do úvahy ako celok všetky také skutočnosti, akými sú jeho právne postavenie, trvalý charakter, zákonom daná právomoc, kontradiktórna povaha konania, uplatňovanie právnych predpisov týmto orgánom, ako aj jeho nezávislosť (pozri najmä rozsudky Miles a i., C-196/09, EU:C:2011:388, bod 37 a citovanú judikatúru, ako aj Belov, C-394/11, EU:C:2013:48, bod 38).
- 18 Pokiaľ ide konkrétne o nezávislosť orgánu predkladajúceho návrh na začatie prejudiciálneho konania, táto požiadavka predpokladá, že uvedený orgán je chránený pred vonkajšími zásahmi alebo tlakmi, ktoré by mohli ohroziť nezávislosť rozhodovania jeho členov v súvislosti so spormi, ktoré prejednávajú (pozri rozsudok Wilson, EU:C:2006:587, bod 51).
- 19 Okrem toho na preukázanie, či vnútroštátny orgán, ktorému zákon priznáva funkcie inej povahy, treba považovať za „súdny orgán“ v zmysle článku 267 ZFEÚ, treba overiť, aká je konkrétna povaha jeho funkcií, ktoré vykonáva v osobitnom normatívnom kontexte, v ktorom žiada Súdny dvor o rozhodnutie. Vnútroštátne súdy môžu podať návrh na začatie prejudiciálneho konania na Súdny dvor iba vtedy, ak prejednávajú spor a ak majú rozhodnúť v rámci konania, ktoré sa má ukončiť rozhodnutím, ktoré má povahu súdneho rozhodnutia (pozri rozsudok Belov, EU:C:2013:48, body 39 a 41).
- 20 Pokiaľ ide o prvých päť skutočností uvedených v bode 17 tohto rozsudku, zo spisu, ktorým disponuje Súdny dvor, vyplýva, že Consiglio Nazionale Forense bol založený na základe zákona a má trvalý charakter. Okrem toho z dôvodu, že právomoc Consiglio Nazionale Forense rozhodovať o žalobách proti rozhodnutiam prijatých radami miestnych komôr je upravená zákonom, nie je voliteľná

a rozhodnutia tohto orgánu, ktoré prijme pri výkone tejto právomoci, majú právne záväznú povahu, vyplýva, že rozhodnutie tohto orgánu na tomto stupni je záväzné. Nakoniec je nesporné, že na jednej strane povaha konania na Consiglio Nazionale Forense, ktorú značne ovplyvnili pravidlá občianskeho konania, je vo svojej písomnej aj ústnej časti kontradiktórna, a na druhej strane, že tento orgán rozhoduje na základe práva.

- 21 Pokiaľ ide o požiadavku nezávislosti, treba po prvé uviesť, že najmä z údajov talianskej vlády vyplýva, že hoci je Consiglio Nazionale Forense orgán zložený z poradcov volených členmi rôznych rád miestnych komôr medzi advokátmi oprávnenými vystupovať pred Corte suprema di cassazione, kde samotní členovia týchto rád sú volení advokátmi zaregistrovanými na zozname dotknutej advokátskej komory, je funkcia národného poradcu nezlučiteľná najmä s funkciou člena rady miestnej advokátskej komory.
- 22 Po druhé je zjavné, že Consiglio Nazionale Forense podlieha zárukám stanoveným v talianskej ústave v oblasti nezávislosti a nestrannosti súdu. Svoje úlohy tak vykonáva samostatne, nikomu nepodlieha a od nikoho neprijíma príkazy alebo inštrukcie. Okrem toho sa naň plne vzťahujú ustanovenia talianskeho občianskeho súdneho poriadku v oblasti zdržania sa hlasovania a vylúčenia z rozhodovania pre zaujatosť.
- 23 Po tretie, ako to počas pojednávania potvrdila aj talianska vláda, na rozdiel od rady miestnej advokátskej komory, ktorá je v rámci konania na základe žaloby proti rozhodnutiu rady tejto komory účastníkom konania pred Consiglio Nazionale Forense, samotné Consiglio Nazionale Forense nemôže byť účastníkom konania začatého pred Corte suprema di cassazione proti rozhodnutiu, ktorým rozhodlo o žalobe proti dotknutej rade komory. Consiglio Nazionale Forense je tak v postavení tretej osoby v porovnaní s orgánom, ktorý prijal rozhodnutie napadnuté opravným prostriedkom, ako to vyžaduje aj judikatúra Súdneho dvora (pozri rozsudok Wilson, EU:C:2006:587, bod 49).
- 24 Zo spisu nakoniec vyplýva, že podľa ustálenej praxe národný poradca patriaci do obvodu rady advokátskej komory dotknutej žiadosťou o registráciu nie je súčasťou kolégia Consiglio Nazionale Forense, ktoré rozhoduje, bez toho, aby bola dotknutá plná uplatniteľnosť pravidiel týkajúcich sa zdržania sa hlasovania a vylúčenia z rozhodovania pre zaujatosť stanovených talianskym občianskym súdnym poriadkom. Počas pojednávania talianska vláda uviedla, že pokiaľ bol jeden z členov Consiglio Nazionale Forense zaregistrovaný v zozname advokátskej komory v Macerate, iste sa zdržal účasti na konaniach týkajúcich sa pánov Torresiovcov.
- 25 Za týchto podmienok treba konštatovať, že Consiglio Nazionale Forense spĺňa požiadavky nezávislosti a nestrannosti, ktoré charakterizujú súdy v zmysle článku 267 ZFEÚ.
- 26 Pokiaľ ide o požiadavku uvedenú v bode 19 tohto rozsudku, a to požiadavku, podľa ktorej vnútroštátny súd môže podať návrh na začatie prejudiciálneho konania na Súdny dvor iba vtedy, ak má rozhodnúť v rámci konania, ktoré sa má ukončiť rozhodnutím, ktoré má povahu súdneho rozhodnutia, treba konštatovať, že v rozpore s tým, čo tvrdia páni Torresiovci, pokiaľ Consiglio Nazionale Forense rozhoduje podľa článku 6 ods. 8 legislatívneho dekrétu č. 96/2001 o žalobe podanej proti nevydaniu rozhodnutia rady komory v lehote 30 dní od predloženia žiadosti o registráciu v osobitnej časti zoznamu advokátov, neobmedzí sa na rozhodnutie o tejto žiadosti namiesto dotknutej rady komory. Ako to totiž vyplýva najmä z vysvetlení talianskej vlády a zo zápisníc z pojednávaní týkajúcich sa žalôb podaných páni Torresiovcami proti rade komory v Macerate, ktoré sa uskutočnili 29. septembra 2012 pred Consiglio Nazionale Forense, Consiglio Nazionale Forense má rozhodnúť o dôvodnosti implicitného rozhodnutia rady dotknutej komory, akoby táto rada komory žiadosť o registráciu dotknutej osoby zamietla. V takom prípade, ak je žaloba prijatá, Consiglio Nazionale Forense rozhodne o samotnej žiadosti o registráciu.
- 27 Rovnako je nesporné, že podanie žaloby v zmysle článku 6 ods. 8 legislatívneho dekrétu č. 96/2001 vedie ku konaniu, v ktorom musia účastníci konania vyjadriť svoje tvrdenia písomne, ako aj ústne na verejnom pojednávaní a v zastúpení advokátom. Na pojednávaní predloží svoje závery aj prokurátor.

V prejednávanej veci zo zápisníc spomenutých v predchádzajúcom bode vyplýva, že prokurátor sa priklonil k zamietnutiu žaloby pánov Torresiovcov. Consiglio Nazionale Forense rozhoduje na neverejnom zasadnutí, a to rozhodnutím, ktoré má formu, označenie a obsah rozsudku vyhlásenom v mene talianskeho ľudu.

- 28 Nakoniec, ako bolo pripomenuté v bode 23 tohto rozsudku, zatiaľ čo rada miestnej advokátskej komory je v rámci konania na základe žaloby proti rozhodnutiu tejto komory účastníkom konania pred Consiglio Nazionale Forense, samotné Consiglio Nazionale Forense, pokiaľ je jeho rozhodnutie o uvedenej žalobe predmetom opravného prostriedku na Corte suprema di cassazione, nie je účastníkom konania na tomto kasačnom súde. V skutočnosti, ako to vyplýva najmä z rozsudku spojených senátov tohto súdu vyhlásenom 22. decembra 2011, ktorého sa dovolávajú páni Torresiovci vo svojich písomných pripomienkach, je to dotknutá rada advokátskej komory, ktorá bude účastníkom konania pred Corte suprema di cassazione.
- 29 Z toho vyplýva, že Consiglio Nazionale Forense rozhoduje v prejednávanej veci spor a to v rámci konania, ktoré sa má ukončiť rozhodnutím, ktoré má povahu súdneho rozhodnutia.
- 30 S ohľadom na uvedené treba konštatovať, že Consiglio Nazionale Forense v rozsahu, v akom vykonáva preskúmanie podľa článku 6 ods. 8 legislatívneho dekrétu č. 96/2001, predstavuje súdny orgán v zmysle článku 267 ZFEÚ, a že následne je Súdny dvor oprávnený odpovedať na ním položené otázky.

O prípustnosti prejudiciálnych otázok

- 31 Páni Torresiovci a Rada Európskej únie tvrdia, že vzhľadom na jednoznačnú judikatúru Súdneho dvora v tejto oblasti patria otázky položené Consiglio Nazionale Forense do doktríny *acte éclairé*, a sú z toho dôvodu neprípustné.
- 32 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že aj v prípade existencie judikatúry Súdneho dvora, ktorá dotknutú právnu otázku objasňuje, si vnútroštátne sudy zachovávajú možnosť obrátiť sa na Súdny dvor, pokiaľ to považujú za vhodné (pozri rozsudok Cilfit a i., 283/81, EU:C:1982:335, body 13 až 15), bez toho, aby okolnosť, že ustanovenia, ktorých výklad sa požaduje, už Súdny dvor vyložil, zbavovala Súdny dvor právomoci znova rozhodovať (pozri v tomto zmysle rozsudok Boxus a i., C-128/09 až C-131/09, C-134/09 a C-135/09, EU:C:2011:667, bod 32).
- 33 Z toho vyplýva, že návrhy na začatie prejudiciálneho konania sú prípustné.

O prvej otázke

- 34 Svojou prvou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 3 smernice 98/5 vykladať v tom zmysle, že bráni tomu, aby príslušné orgány členského štátu zamietli z dôvodu zneužitia práva registráciu v zozname usadených euroadvokátov štátnym príslušníkom tohto členského štátu, ktorí po tom, ako získali vysokoškolský diplom v tomto štáte, odišli do iného členského štátu, aby v ňom získali odbornú kvalifikáciu advokáta, a následne sa vrátili do prvého členského štátu, aby v ňom vykonávali povolanie advokáta pod odborným titulom udeleným v členskom štáte, v ktorom bola získaná odborná kvalifikácia.
- 35 Na úvod treba pripomenúť, že podľa článku 1 ods. 1 smernice 98/5 má táto smernica za cieľ uľahčiť trvalé vykonávanie právnického povolania v členskom štáte inom, ako je ten, v ktorom bola získaná odborná kvalifikácia.

- 36 V tejto súvislosti už mal Súdny dvor príležitosť konštatovať, že uvedená smernica zakladá mechanizmus vzájomného uznávania odborných titulov migrujúcich advokátov, ktorí chcú túto činnosť vykonávať pod označením udeleným v domovskom členskom štáte (pozri rozsudok Luxembursko/Parlament a Rada, C-168/98, EU:C:2000:598, bod 56).
- 37 Okrem toho, ako vyplýva z odôvodnenia 6 smernice 98/5, normotvorca Spoločenstva mal touto smernicou v úmysle najmä odstrániť rozdiely medzi vnútroštátnymi predpismi týkajúcimi sa podmienok registrácie na príslušných orgánoch, ktoré boli pôvodom rozdielov a prekážok voľnému pohybu (pozri rozsudky Komisia/Luxembursko, C-193/05, EU:C:2006:588, bod 34, a Wilson, EU:C:2006:587, bod 64).
- 38 V tomto kontexte článok 3 smernice 98/5 vedie k úplnej harmonizácii predchádzajúcich podmienok požadovaných na využívanie práva usadiť sa priznaného touto smernicou, keď stanovuje, že advokát, ktorý chce vykonávať činnosť v inom členskom štáte, ako je ten, v ktorom nadobudol svoju odbornú kvalifikáciu, sa zaregistruje na príslušnom orgáne v danom štáte, ktorý ho zaregistruje „po predložení osvedčenia, ktoré potvrdzuje jeho registráciu na príslušnom orgáne v jeho domovskom členskom štáte“ (pozri v tomto zmysle rozsudok Komisia/Luxembursko, EU:C:2006:588, body 35 a 36, ako aj Wilson, EU:C:2006:587, body 65 a 66).
- 39 V tejto súvislosti už Súdny dvor rozhodol, že predloženie osvedčenia príslušnému orgánu hostiteľského štátu, ktoré potvrdzuje registráciu na príslušnom orgáne v domovskom členskom štáte, sa tak javí ako jediná podmienka, ktorej sa má podriaďovať registrácia dotknutej osoby v hostiteľskom členskom štáte umožňujúca mu v ňom vykonávať činnosť na základe profesijného titulu jej domovskej krajiny (pozri rozsudky Komisia/Luxembursko, EU:C:2006:588, bod 37, a Wilson, EU:C:2006:587, bod 67).
- 40 Treba preto uviesť, že štátni príslušníci členského štátu, akými sú aj páni Torresiovci, ktorí predložili príslušnému orgánu tohto členského štátu osvedčenie o ich registrácii na príslušnom orgáne v inom členskom štáte, sa musia v zásade považovať za príslušníkov spĺňajúcich všetky podmienky potrebné na ich registráciu v zozname advokátov usadených v prvom členskom štáte na základe ich odborného titulu získaného v inom členskom štáte.
- 41 Podľa vnútroštátneho súdu sa však páni Torresiovci nemôžu v prejednávanej veci odvolávať na článok 3 smernice 98/5, keďže získanie odbornej kvalifikácie advokáta v členskom štáte inom ako Talianska republika malo za jediný cieľ vyhnúť sa uplatneniu práva Talianskej republiky upravujúceho prístup k povolaniu advokáta, a z tohto dôvodu predstavuje zneužitie práva usadiť sa, ktoré je v rozpore s cieľmi tejto smernice.
- 42 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora sa právne subjekty nemôžu podvodne alebo zneužívajúcim spôsobom dovolávať právnych noriem Únie (pozri najmä rozsudky Halifax a i., C-255/02, EU:C:2006:121, bod 68, ako aj SICES a i., C-155/13, EU:C:2014:145, bod 29).
- 43 Pokiaľ ide najmä o boj so zneužívaním slobody usadiť sa, má členský štát právo prijať opatrenia určené na zabránenie tomu, aby sa v prospech výhod stanovených v Zmluve o FEÚ niektorí z jeho štátnych príslušníkov nepokúšali oslobodiť zneužívajúcim spôsobom od pravidiel stanovených v ich vnútroštátnom právnom poriadku (pozri rozsudok Inspire Art, C-167/01, EU:C:2003:512, bod 136).
- 44 Na konštatovanie zneužívajúceho postupu sa vyžaduje súčasná existencia objektívnej a subjektívnej okolnosti (pozri rozsudok SICES a i., EU:C:2014:145, bod 31).
- 45 Pokiaľ ide o objektívnu okolnosť, zo všetkých objektívnych skutočností musí vyplývať, že napriek formálnemu dodržaniu podmienok stanovených právnou úpravou Únie nebol dosiahnutý cieľ sledovaný touto právnou úpravou (pozri rozsudok SICES a i., EU:C:2014:145, bod 32 a citovanú judikatúru).

- 46 Pokiaľ ide o subjektívnu okolnosť, musí spočívať v úmysle získať výhodu vyplývajúcu z právnej úpravy Únie tým, že sa umelo vytvárajú podmienky potrebné na jej získanie (pozri v tomto zmysle rozsudok O. a B., C-456/12, EU:C:2014:135, bod 58 a citované judikatúru).
- 47 Ako to bolo pripomenuté v bode 35 tohto rozsudku, cieľom smernice 98/5 je uľahčiť trvalé vykonávanie právnického povolania v členskom štáte inom, ako je ten, v ktorom bola získaná odborná kvalifikácia.
- 48 V tejto súvislosti treba uviesť, že právo štátnych príslušníkov jedného členského štátu zvoliť si jednak členský štát, v ktorom chcú získať svoju odbornú kvalifikáciu, a jednak členský štát, v ktorom chcú vykonávať svoje povolanie, je na jednotnom trhu neoddeliteľne späté s výkonom základných slobôd zaručených Zmluvami (pozri v tomto zmysle rozsudok Komisia/Španielsko, C-286/06, EU:C:2008:586, bod 72).
- 49 Skutočnosť, že štátny príslušník členského štátu, ktorý získal vysokoškolský diplom v tomto členskom štáte, odišiel do iného členského štátu, aby v ňom získal odbornú kvalifikáciu advokáta, a následne sa vrátil do členského štátu, ktorého je štátnym príslušníkom, aby v ňom vykonával povolanie advokáta pod odborným titulom udeleným v členskom štáte, v ktorom bola táto kvalifikácia získaná, tak predstavuje jednu z možností, ktorú má dosiahnuť cieľ smernice 98/5, a nemôže sama osebe predstavovať zneužitie práva usadiť sa vyplývajúce z článku 3 smernice 98/5.
- 50 Okrem toho okolnosť, že si štátny príslušník jedného členského štátu vybral možnosť získať odbornú kvalifikáciu v členskom štáte inom ako v tom, v ktorom má bydlisko, s cieľom ťažiť výhody z výhodnejšej právnej úpravy, neumožňuje sama osebe, ako to uviedol aj generálny advokát v bodoch 91 a 92 svojich návrhov, prísť k záveru o existencii zneužitia práva.
- 51 Okrem toho takéto konštatovanie nemôže vyvrátiť skutočnosť, že podanie žiadosti o registráciu v zozname usadených euroadvokátov vedenom príslušným orgánom hostiteľského členského štátu nastalo krátko po získaní odborného titulu v domovskom členskom štáte. Ako to totiž uviedol aj generálny advokát v bodoch 93 a 94 svojich návrhov, článok 3 smernice 98/5 nikde nestanovuje, že registráciu advokáta, ktorý chce vykonávať túto činnosť v inom členskom štáte ako v tom, v ktorom získal svoju odbornú kvalifikáciu, u príslušného orgánu hostiteľského členského štátu, možno podriadiť podmienke vykonávania činnosti právnika počas určitého obdobia v domovskom členskom štáte.
- 52 Vzhľadom na uvedené treba na prvú otázku odpovedať tak, že článok 3 smernice 98/5 sa má vykladať v tom zmysle, že skutočnosť, že štátny príslušník členského štátu odišiel do iného členského štátu, aby v ňom po úspešnom absolvovaní vysokoškolského štúdia získal odbornú kvalifikáciu advokáta, a následne sa vrátil do členského štátu, ktorého je štátnym príslušníkom, aby v ňom vykonával povolanie advokáta pod odborným titulom udeleným v členskom štáte, v ktorom bola táto odborná kvalifikácia získaná, nemôže predstavovať zneužívajúci postup.

O druhej otázke

- 53 Svojou druhou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či článok 3 smernice 98/5 je vzhľadom na článok 4 ods. 2 ZEÚ neplatný.
- 54 V tejto súvislosti treba na úvod pripomenúť, že v zmysle článku 4 ods. 2 ZEÚ Únia rešpektuje národnú identitu členských štátov obsiahnutú v ich základných politických a ústavných systémoch.
- 55 Consiglio Nazionale Forense sa domnieva, že článok 3 smernice 98/5 tým, že umožňuje talianskym štátnym príslušníkom, ktorí získali svoj odborný titul advokáta v inom členskom štáte ako v Talianskej republike, vykonávať svoje povolanie v tomto štáte, má za následok obídienie článku 33 ods. 5 talianskej Ústavy, ktorá podmieňuje prístup k advokátskemu povolaniu úspešným zložením štátnej skúšky. Toto

ustanovenie sekundárneho práva Únie tak v rozsahu, v akom umožňuje obídienie právnej úpravy, ktorá je súčasťou talianskej národnej identity, porušuje článok 4 ods. 2 ZEÚ a musí sa teda považovať za neplatné.

- 56 V tejto súvislosti treba uviesť, že článok 3 smernice 98/5 sa týka iba práva usadiť sa v členskom štáte na účely výkonu povolania advokáta pod odborným titulom udeleným v domovskom členskom štáte. Toto ustanovenie neupravuje prístup k advokátskemu povolaniu ani výkon tejto činnosti pod odborným titulom udeleným v hostiteľskom členskom štáte.
- 57 Z toho nevyhnutne vyplýva, že žiadosť o registráciu v zozname usadených euroadvokátov podanú na základe článku 3 smernice 98/5 neumožňuje vyhnúť sa uplatneniu právnej úpravy hostiteľského členského štátu týkajúcej sa prístupu k povolaniu advokáta.
- 58 Preto treba prijať záver, ako to uznala aj talianska vláda počas pojednávania, že článok 3 smernice 98/5 tým, že umožňuje štátnym príslušníkom členského štátu, ktorí získali odborný titul advokáta v inom členskom štáte, vykonávať povolanie advokáta v štáte, ktorého sú štátnymi príslušníkmi, pod odborným titulom udeleným v domovskom členskom štáte, nemôže v každom prípade ovplyvniť základné politické a ústavné systémy, ani základné funkcie hostiteľského členského štátu v zmysle článku 4 ods. 2 ZEÚ.
- 59 Z toho vyplýva, že posúdenie druhej položenej otázky neodhalilo žiadnu skutočnosť, ktorá by mohla mať vplyv na platnosť článku 3 smernice 98/5.

O trovách

- 60 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdny dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (veľká komora) rozhodol takto:

- Článok 3 smernice Európskeho parlamentu a Rady 98/5/ES zo 16. februára 1998 o uľahčení trvalého výkonu právnického povolania v inom členskom štáte ako v tom, kde bola získaná kvalifikácia, sa má vykladať v tom zmysle, že skutočnosť, že štátny príslušník členského štátu odišiel do iného členského štátu, aby v ňom po úspešnom absolvovaní vysokoškolského štúdia získal odbornú kvalifikáciu advokáta, a následne sa vrátil do členského štátu, ktorého je štátnym príslušníkom, aby v ňom vykonával povolanie advokáta pod odborným titulom udeleným v členskom štáte, v ktorom bola táto odborná kvalifikácia získaná, nemôže predstavovať zneužívajúci postup.**
- Posúdenie druhej položenej otázky neodhalilo žiadnu skutočnosť, ktorá by mohla mať vplyv na platnosť článku 3 smernice 98/5.**

Podpisy